

Αυτοί που έγραψαν ιστορία

(Ομιλία του Αντιναυάρχου ε.α. Ξ. Μαυρογιάννη κατά την εκδήλωση στη Σ.Ν.Δ. στις 29-11-2007 προς τιμήν των Βετεράνων Β' Π.Π. Αξιωματικών ΠΝ, αποφοίτων Σ.Ν.Δ.)

Μισός και πλέον αιώνας έχει περάσει από το Μεγάλο Πόλεμο που έφερε το όνομα της Ελλάδας στα χείλη ολόκληρης της ανθρωπότητας και χώρισε, για τους Έλληνες, τον ιστορικό χρόνο σε δύο μέρη: το χρόνο πριν από την 28η Οκτωβρίου 1940 και αυτόν μετά.

Η μικρή Ελλάδα χωρίς να διαπραγματευθεί με κανένα, χωρίς να διερωτηθεί για την έκβαση, πιστή στο χρέος που υπαγόρευαν με τη μυστική φωνή τους από τα έγκατα της βασανισμένης γης, οι μυριάδες των Ελλήνων που είχαν πέσει κατά τις μεγάλες στιγμές της ιστορίας της, ρίχθηκε περήφανη και αποφασιστική στη φοβερή δίνη.

Ξημερώματα της 28ης Οκτωβρίου 1940 οι Ιταλικές δυνάμεις επιτίθενται στα τμήματα προκαλύψεως της Ελληνο-αλβανικής μεθορίου. Ο κίνδυνος τρομακτικός και ο θάνατος να παραμονεύει παντού. Ο λαός όμως αυτός των μελλοθανάτων, ο Ελληνικός λαός, πανηγυρίζει στους δρόμους εκδηλώνοντας την απόφασή του για την υπέρτατη θυσία.

Η κύρια αποστολή του Πολεμικού Ναυτικού διαγραφόταν σαφής και αποκλειστική: η προστασία των θαλασσιών στρατιωτικών μεταφορών συγκεντρώσεως. Η ταχεία και ασφαλής πραγματοποίησή τους αποτελούσε την απαραίτητη προϋπόθεση για την εφαρμογή του Γενικού Σχεδίου.

Το δυσχερές αυτό έργο το Πολεμικό Ναυτικό έφερε εις πέρας με απόλυτη επιτυχία, παρά τις πολύ μεγάλες δυσκολίες που παρεμβάλλονταν, παρά την εχθρική απειλή από αεροσκάφη και Υποβρύχια και παρά τις δυσμενείς καιρικές συνθήκες. Η απόλυτη αυτή επιτυχία οφειλόταν στην τέλεια οργάνωση, την ακαταπρόσητη δραστηριότητα του Πολεμικού και του Εμπορικού μας Ναυτικού, την εμπειρία, την τόλμη, το μόχθο, τον υπέρμετρο μόχθο των Ελλήνων ναυτικών.

Χωρίς τη ραγδαία και αδιατάρακτη μεταφορά των μονάδων μας και των εφοδίων από τους θαλασσινούς δρόμους, ο εχθρός θα προλάβαινε να εισχωρήσει στα εδάφη μας, να ματαιώσει την επιστράτευση και να καταλάβει σε λίγες μέρες τη χώρα.

Και δεν ήταν μόνο οι στρατιωτικές μεταφορές που απαιτούσαν την προστασία των πολεμικών μας πλοίων. Ήταν και οι θαλάσσιες μεταφορές εφοδιασμού της μαχόμενης χώρας σε τρόφιμα και καύσιμα, καθώς και οι συνοδείες νηοπομπών από Αίγυπτο προς Ελλάδα και αντίθετα.

Παρά το βαρύ αυτό έργο, το Πολεμικό Ναυτικό δεν δίστασε να εκτελέσει τρεις νυχτερινές επιδρομές με Αντιτορπιλικά στην Αδριατική. Αποστολή που περιέκλειε πολύ μεγάλους κινδύνους, λόγω της συντριπτικής ναυτικής υπεροχής του εχθρού. Στις δύο πρώτες δεν έγινε καμία συνάντηση με τον εχθρό, στην τρίτη ο Αρχηγός του Στόλου, Υποναύαρχος Καββαδίας, δεν αρκέστηκε στην επισκόπηση του στενού του Οτράντο, αλλά βομβάρδισε τον όρμο της Αυλώνος κάτω από βροχή και μεγάλη θαλασσοταραχή.

Ιδιαίτερη όμως θέση οφείλεται και στη δράση των 6 Υποβρυχίων : “ΚΑΤΣΩΝΗΣ”, “ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΗΣ”, τα παλαιότερα και τα λίγο νεότερα “ΠΡΩΤΕΥΣ”, “ΓΛΑΥΚΟΣ”, “ΤΡΙΤΩΝ”, “ΝΗΡΕΥΣ”. Υποβρύχια γερασμένα, με συχνές ανωμαλίες, αλλά ακούραστα. Οι αντιξοότητες αυτές ξεπερνούνταν χάρις στην αδάμαστη εμμονή και την εμπειρία των Κυβερνητών και των πληρωμάτων τους.

Ο “ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΗΣ” με Κυβερνήτη τον Πλωτάρχη Ιατρίδη βυθίζεται στο στενό του Οτράντο το οπλιταγωγό “Firenze” (3.952 τόνων), κατόρθωμα που συγκλόνισε από χαρά το Πανελλήνιο και αναπτέρωσε το ηθικό του προσωπικού των Υποβρυχίων.

Ακολουθεί ο “ΚΑΤΣΩΝΗΣ” με τον Υποπλοίαρχο Σπανίδη, που σε επιθετική περιπολία έξω από τις Αλβανικές ακτές βυθίζει με το πυροβόλο το βοηθητικό του Ιταλικού Στόλου “Quinto” (531 τόνων).

Και οι επιτυχίες συνεχίζονται με τη βύθιση από τον “ΤΡΙΤΩΝα” (Κυβερνήτης ο Πλωτάρχης Γ. Ζέππος) του επιβατικού “Carnia” (5.451 τόνων).

Ο πόλεμος όμως, δυστυχώς, θέλει και θυσίες. Τα κατορθώματα του “ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΗ” και του “ΚΑΤΣΩΝΗ” σκίασε η απώλεια του “ΠΡΩΤΕΑ” με Κυβερνήτη τον Πλωτάρχη Χατζηκωνσταντή, αφού προηγουμένως επέτυχε να βυθίσει το οπλιταγωγό “Sardegna (11.452 τόνων). Το Υποβρύχιο βυθίστηκε αυτανδρο μετά από καταδίωξη από το τορπιλοβόλο “Antares” το οποίο, βλέποντας ξαφνικά την πλώρη του “ΠΡΩΤΕΑ” να βγαίνει από τη θάλασσα μετά την εκτόξευση τριών τορπιλών, το εμβόλισε. Απωλέστησαν 48 άνδρες.

Ακάματη συνεχίστηκε η δράση των Ελληνικών Υποβρυχίων ως το τέλος του Ελληνοϊταλικού πολέμου, κάτω από αντιξοές καιρικές συνθήκες, με τον κίνδυνο να παραμονεύει σε κάθε βήμα και αλλεπάλληλες ζημιές του γερασμένου υλικού τους.

6 Απριλίου 1941: Η Γερμανία κηρύσσει τον πόλεμο κατά της Ελλάδος, για να βοηθήσει ο Χίτλερ τον υπερφίαλο συνεταιίρο του. Από τις 20 Νοεμβρίου 1940 ο Χίτλερ τον είχε προειδοποιήσει με επιστολή: “Δεν τολμώ να σκεφθώ τις συνέπειες των γεγονότων της Ελλάδος...”.

Το ίδιο βράδυ Γερμανικά αεροπλάνα βομβαρδίζουν τον Πειραιά, βυθίζουν 10 ατμόπλοια, προκαλούν τρομακτικές καταστροφές και ποντίζουν μαγνητικές νάρκες. Μέχρι τις 25 Απριλίου, που ο Στόλος αποδήμησε στη Μέση Ανατολή, εξακολουθούν επίμονες και εφιαλτικές οι Γερμανικές αεροπορικές επιθέσεις και η πόντιση ναρκών στην περιοχή του Πειραιά, του Κερατσινίου, του κόλπου της Ελευσίνας όπου βρισκόταν το ορμητήριο του Στόλου, και στους γύρω ορμίσκους του Σαρωνικού, όπου τα πλοία είχαν διασπαρθεί. Βαριές υπήρξαν οι απώλειες σε πλοία του Ναυτικού και σε αεροσκάφη Ν. Συνεργασίας. Συνολικά απωλέσθησαν 19 πλοία και 10 αεροσκάφη. Μέσα σ' αυτή τη συμφορά και ενώ οι Γερμανικές δυνάμεις προελαύνουν ακάθεκτες για να καταλάβουν τη μαρτυρική Χώρα, τα πλοία του Στόλου που σώθηκαν, παίρνουν το δρόμο της ξενιτιάς, ξένα σε ξένους τόπους, για να συνεχίσουν από εκεί τον τιμημένο αγώνα για την τελική νίκη. Η απόγνωση, η ιδέα της υποταγής, η σκέψη για τους δικούς τους, ήταν έννοιες άγνωστες για τα πληρώματα του Στόλου.

Στην Αλεξάνδρεια φθάνουν οι Έλληνες ναύτες με την τιμημένη Ναυαρχίδα τους, τον “ΑΒΕΡΩΦ”, 6 Αντιτορπικά (ΒΑΣ, ΟΛΓΑ, ΣΠΕΤΣΑΙ, ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ, ΑΕΤΟΣ, ΙΕΡΑΞ, ΠΑΝΘΗΡ), 3 Τορπιλοβόλα (ΑΣΠΙΣ, ΝΙΚΗ, ΣΦΕΝΔΟΝΗ), 5 Υποβρύχια (ΝΗΡΕΥΣ, ΤΡΙΤΩΝ, ΓΛΑΥΚΟΣ, ΚΑΤΣΩΝΗΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΗΣ) και το Πλωτό Συνεργείο “ΗΦΑΙΣΤΟΣ”.

Ο απόδημος Ελληνικός Στόλος τίθεται υπό την επιχειρησιακή διοίκηση του Βρετανού Ναυάρχου Αρχηγού του Στόλου της Μεσογείου, ο οποίος διατάζει την άμεση και διαδοχική εκτέλεση επισκευών των κουρασμένων από την πολεμική προσπάθεια και γερασμένων (τα περισσότερα) πλοίων στα μακρινά συνεργεία της Βομβάης και της Καλκούτας των Ινδιών. Είναι τα πρώτα Ελληνικά πολεμικά, μετά τα πλοία του Νεάρχου -ναυάρχου του Μεγάλου Αλεξάνδρου- που διέπλευσαν τον Ινδικό Ωκεανό.

Οι συνοδείες που παρέχουν τα Αντιτορπικά μας στο πολεμικό θέατρο της Μεσογείου -από τις πλέον επικίνδυνες περιοχές του πολέμου- και η αξιόπαινη δημιουργία ενός στολίσκου Ελληνικών Ναρκαλιευτικών, βοηθούν σημαντικά το Βρετανικό Στόλο της Μεσογείου, σε μία περίοδο μάλιστα μεγάλων απωλειών. Έτσι επέτρεψαν σε ισάριθμα και μεγαλύτερα Βρετανικά πολεμικά να χρησιμοποιηθούν σε άλλους τομείς. Ακόμα και ο “ΑΒΕΡΩΦ”, παρά την ηλικία του, χρησιμοποιείται για συνοδεία νηοπομπών στον Ινδικό, αντικαθιστώντας άλλο Βρετανικό Καταδρομικό.

Έντονη είναι και η δραστηριότητα, αλλά και οι συναφείς θυσίες των Υποβρυχίων μας. Ο “ΓΛΑΥΚΟΣ”, ο “ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΗΣ”, ο “ΤΡΙΤΩΝ” και ο “ΝΗΡΕΥΣ”, καθ' όλο το 1941 εκτελούν επιθετικές περιπολίες στο Αιγαίο και νότια της Κρήτης. Ο “ΓΛΑΥΚΟΣ” με Κυβερνήτη τον Πλωτάρχη Β. Αρσλάνογλου στις 10 Νοεμβρίου 1941 βυθίζει έμφορτο εμπορικό 3.000 τόνων. Αυτή θα είναι και η τελευταία του επιτυχία. Στις 27 Φεβρουαρίου 1942, κατά τη διάρκεια αεροπορικού βομβαρδισμού στο λιμάνι της Μάλτας όπου βρισκόταν για επισκευή, φονεύεται ο Κυβερνήτης και ο Ανθυποπλοίαρχος Κωστάκος και μετά δίμηνο, σε άλλη αεροπορική επιδρομή, βυθίζεται το Υποβρύχιο.

Δυστυχώς και άλλη θυσία ακολουθεί. Στις 16 Νοεμβρίου 1942 ο “ΤΡΙΤΩΝ”, με Κυβερνήτη τον Υποπλοίαρχο Επαμ. Κοντογιάννη, βυθίζεται από το Γερμανικό περιπολικό UJ-2102 μετά από ηρωικό αγώνα στην περιοχή του Καφηρέα. Απωλέσθησαν 19 άνδρες, 30 αιχμαλωτίστηκαν, μεταξύ των οποίων και ο Κυβερνήτης, και 2 διέφυγαν κολυμπώντας.

Κατά το Δεκέμβριο του 1941 και στη συνέχεια κατά τους πρώτους μήνες του 1942 πυκνώθηκαν αρκετά οι κάθοδοι Αξιωματικών του Ναυτικού από την Ελλάδα στη Μέση Ανατολή, παρά τις δυσκολίες διαφυγής.

Η δράση των πολεμικών μας πλοίων και η εκτίμηση του προσφερθέντος έργου από τις Βρετανικές αρχές δίνει το δικαίωμα στην Ελληνική ναυτική ηγεσία να ζητήσει από τους Βρετανούς την ενίσχυση του Ελληνικού Στόλου. Ευμενώς δέχεται ο Ναύαρχος Cunningham την αίτηση του Υπουργού των Ναυτικών και του Αρχηγού του Στόλου Ναυάρχου Καββαδία, λέγοντας: “Κάθε αύξηση του Στόλου σας είναι δική μου ενίσχυση γιατί χρησιμοποιείτε καλά τα πλοία σας”.

Αποτέλεσμα ήταν η παραχώρηση δύο Αντιτορπικών τύπου HUNT, που η ναυπήγησή τους τελείωνε στην Αγγλία, στα οποία δόθηκαν τα ονόματα “ΠΙΝΔΟΣ” και “ΑΔΡΙΑΣ”. Λίγο αργότερα παραχωρούνται διαδοχικά στο Ελληνικό Ναυτικό 6 ακόμα Αντιτορπικά, 2 Υποβρύχια, 4 Κορβέτες, 12 Ναρκαλιευτικά και 4 Αρματαγωγά. Έτσι ο Ελληνικός Στόλος ανανεώθηκε με αξιόμαχα και καινούργια πλοία, αναπληρώθηκαν οι απώλειες και τα παλαιότερα περιορίστηκαν σε δευτερεύουσες αποστολές.

Το παράδειγμα της Βρετανίας ακολούθησε η Αμερική, η οποία παραχώρησε στην Ελλάδα το Αντιτορπιλικό “ΒΑΣ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΙΙ”. Την ημέρα της παράδοσης ο Πρόεδρος Ρούσβελτ απηύθυνε το ακόλουθο μήνυμα: “Έχουμε πλήρη συναίσθηση του χρέους ευγνωμοσύνης της Υψηλίου προς την Ελλάδα για το έξοχο παράδειγμα αξιοπρέπειας, ειλικρίνειας, αποφασιστικότητας και θάρρους που έδειξε στα Έθνη...”, για να καταλήξει: “Είμαι πεπεισμένος ότι το “ΒΑΣ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΙΙ” θα αποδειχθεί άξιο των ενδόξων παραδόσεων ενός λαού, που επί σειρά αιώνων αγάπησε και δάμασε τη θάλασσα”.

Ασταμάτητη συνεχίζεται η δράση των Ελληνικών πλοίων, ιδίως μετά την πρόσκτηση των νέων μονάδων. Οι συνοδείες από τα Αντιτορπικά και τις Κορβέτες φθάνουν μέχρι τον Ινδικό και τον Ατλαντικό. Ακούραστα και τα Ελληνικά Υποβρύχια εξακολουθούν τις επιθετικές τους περιπολίες. Και πρώτα ο “ΝΗΡΕΥΣ” με τον Πλωτάρχη Ράλλη βυθίζει ιστιοφόρα, τορπιλίζει ατμόπλοιο Νότια της Εύβοιας και βυθίζει στις 29 Σεπτεμβρίου 1942 το Ιταλικό Οπλιταγωγό “Fiume” (1.500 τόνων) γεμάτο με Ιταλούς στρατιώτες. Ακολουθεί ο “ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΗΣ” με Κυβερνήτη τον αείμνηστο Υποπλοίαρχο Ρουσσέν, που στις 30 Νοεμβρίου 1942 τορπιλίζει και βυθίζει φορτηγό ατμόπλοιο 8.000 τόνων κοντά στη Ρόδο.

Η “ΒΑΣ. ΟΛΓΑ” στη συνέχεια, με Κυβερνήτη τον αείμνηστο Πλωτάρχη Γ. Μπλέσσα, συμμετέχει στις 15 Δεκεμβρίου 1942 μαζί με το Βρετανικό Αντιτορπιλικό “Petard” στην καταβύθιση του Ιταλικού Υποβρυχίου “Uarsiek”, για να βυθίσει αργότερα (11 Ιανουαρίου 1943) το Ιταλικό πετρελαιοφόρο “Stromboli”. Ακολουθεί στη συνέχεια (17 Μαΐου 1943) τρίτο τρόπαιο για το λαμπρό πλοίο, με τη νυχτερινή ναυμαχία, μαζί με το Βρετανικό Αντιτορπιλικό “Jervis”, εναντίον Ιταλικής νηοπομπής, κοντά στο Spartivento, κατά την οποία βυθίζονται δύο εμπορικά, ένα Αντιτορπιλικό και ένα Τορπιλοβόλο του εχθρού.

Ο “ΑΔΡΙΑΣ” με τον Αντιπλοίαρχο Τούμπα προβαίνει σε επανειλημμένες επιθέσεις εναντίον εχθρικών Υποβρυχίων και ναυμαχία αποτελεσματικά εναντίον τριών Γερμανικών Τορπιλακάτων. Η “ΠΙΝΔΟΣ” (Κυβερνήτης Πλωτάρχης Φοίφας), ο “ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ” (Κυβερνήτης Πλωτάρχης Ζάρπας), ο “ΠΑΝΘΗΡ” (Κυβερνήτης Πλωτάρχης Νικητιάδης), οι “ΣΠΕΤΣΑΙ” (Κυβερνήτης Πλωτάρχης Δαμηλάτης), ο “ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ” (Κυβερνήτης Πλωτάρχης Σαρρής) παρέχουν συνοδεία σε νηοπομπές στις επικίνδυνες περιοχές της Κεντρικής και Ανατολικής Μεσογείου και έρχονται κατ’ επανάληψη αντιμέτωποι με εχθρικά Υποβρύχια και αεροσκάφη.

Το Υποβρύχιο “ΚΑΤΣΩΝΗΣ” με Κυβερνήτη τον αείμνηστο Αντιπλοίαρχο Λάσκο τορπιλίζει με έξοχη ενέργεια την 1η Απριλίου 1943 μέσα στο λιμάνι του Γυθείου Γερμανική Ναρκοθέτιδα με τις φλόγες να καταυγάζουν τη γύρω περιοχή. Ακολουθεί τον ίδιο μήνα η βύθιση δύο Ισπανικών φορτηγών 1.500 και 1.000 τόνων.

Στις συνεχείς και επικίνδυνες αποστολές που εκτελούν τα Ελληνικά πολεμικά τα οποία την εποχή εκείνη αποτελούν το 1/3 των ελαφρών συμμαχικών μονάδων της Μεσογείου, προστίθεται ακόμη η ενεργή συμμετοχή τους στην κατάληψη της Παντελλάριος και της Λαμπιδούσας, στις επιχειρήσεις της Τύνιδας, στην κατάληψη της Σικελίας, στην οποία μάλιστα επιφυλάχθηκε τιμητική αποστολή στο Αντιτορπιλικό “ΚΑΝΑΡΗΣ”, να καταλάβει πρώτο το λιμάνι της Αυγούστας.

8 Σεπτεμβρίου του 1943 η Ιταλία συνθηκολογεί. Με ενθουσιασμό δέχονται το νικητήριο άγγελμα οι Έλληνες ναύτες. Ο ένας εχθρός έχει νικηθεί. Μεταξύ των κυριοτέρων όρων που υπαγορεύουν οι Σύμμαχοι είναι και η παράδοση του Ιταλικού Στόλου. Τιμητική διάκριση δίνεται στα Αντιτορπικά “ΒΑΣ. ΟΛΓΑ” και “ΑΔΡΙΑΣ” που, μαζί με άλλα συμμαχικά, θα λάβουν μέρος στην τελετή παράδοσης του Ιταλικού Στόλου. Μαζί θα είναι και ο Αρχηγός Στόλου, Ναύαρχος Αλεξανδρής, επιβαίνοντας σε Ναρκαλιεντικό με το συμβολικό όνομα “ΚΑΡΤΕΡΙΑ” και σε άλλο Ναρκαλιεντικό ο Βρετανός Ναύαρχος Cunningham. Η “ΒΑΣ. ΟΛΓΑ” και ο “ΑΔΡΙΑΣ” συνοδεύουν τον Ιταλικό Στόλο που έχει επηρμένους μαύρους επισείοντες. Οι Αξιωματικοί και τα πληρώματα κατασυγκινημένοι απολαμβάνουν το μεγαλειώδες και μοναδικό αυτό θέαμα και αγκαλιάζουν με το βλέμμα τους όλη τη μακριά γραμμή των Ιταλικών πολεμικών. Είναι εκεί Θωρηκτά, Καταδρομικά, Αντιτορπικά. Χαρακτηριστικό απόσπασμα από το ημερολόγιο του αντιπλοίαρχου Τούμπα, Κυβερνήτη του “ΑΔΡΙΑ”: “Παραπλέω εν σημαιοστολισμώ πενθηφορούντα Ιταλικόν Στόλον. Νυν απολύεις τον δούλον σου, Δέσποτα”.

Την έντονη αυτή εθνική ικανοποίηση ήρθε, ατυχώς, να σκιάσει το πένθος από το χαμό δύο ενδόξων πλοίων.

Η πρώτη είναι η απώλεια την 14η Σεπτεμβρίου 1943 του Υποβρυχίου “ΚΑΤΣΩΝΗΣ” στη Σκιάθο, όπου ανέμενε το μεταγωγικό “Simfra” το οποίο μετέφερε Γερμανούς στρατιώτες από Θεσσαλονίκη στον Πειραιά. Ατυχώς ο “ΚΑΤΣΩΝΗΣ” αντιμετώπισε το Γερμανικό καταδιωκτικό UJ-2101 και μετά

από ηρωικό αγώνα έχασε τη μάχη. Απωλέσθησαν 32 άνδρες, μεταξύ των οποίων και ο Κυβερνήτης, 15 αιχμαλωτίστηκαν και 3 διέφυγαν κολυμπώντας.

Λίγες ημέρες αργότερα, στις 26 Σεπτεμβρίου 1943, το ένδοξο Αντιτορπιλικό “ΒΑΣ. ΟΛΓΑ” αγκυροβολημένο στο λιμάνι της Λέρου μαζί με το Βρετανικό Αντιτορπιλικό “Intrepid” δέχονται επίθεση από σμήνος Γερμανικών Stukas και βυθίζονται. Φονεύεται από ριπή πολυβόλου ο γενναίος Κυβερνήτης, Αντιπλοίαρχος Μπλέσσας, ο Ύπαρχος Πλωτάρχης Γρηγορόπουλος και το πλοίο παίρνει μαζί του στο βυθό 4 ακόμη Αξιωματικούς, 15 υπαξιωματικούς και 50 άνδρες του πληρώματος. Η “ΒΑΣ. ΟΛΓΑ”, έπειτα από μία ηρωική και έντονη δράση που είχε καταναγάσει τη Μεσόγειο με τους άθλους της, τερμάτισε την ημέρα αυτή τη δοξασμένη ζωή της, με την υπέρτατη θυσία.

Ένα μήνα μετά (22 Οκτωβρίου 1943) ο “ΑΔΡΙΑΣ”, επιχειρώντας στα Δωδεκάνησα, προσκρούει σε νάρκη και αποκόπτεται ολόκληρη η πλώρη του. Ο Κυβερνήτης του, σε υψηλή εκδήλωση προσήλωσης προς το πλοίο του, με μύριες δυσκολίες το προσαράσσει στην απέναντι μικρασιατική ακτή. Εκεί κατορθώνουν να το στεγανοποιήσουν και με κομμένη την πλώρη το οδηγεί στην Αλεξάνδρεια, 730 μίλια μακριά, μέσω εχθρικών υδάτων, όπου καταπλέει στις 6 Δεκεμβρίου 1943, ανήμερα του Αγίου Νικολάου, και γίνεται με ζητωκραυγές δεκτός απ’ όλο το συμμαχικό στόλο. Συνεχείς και επίμονες εξακολουθούν οι συνοδείες και περιπολίες των Ελληνικών πολεμικών και κατά το 1944 όχι μόνο στη Μεσόγειο, αλλά και στο Β. Ατλαντικό με τις Κορβέτες “ΚΡΙΕΖΗΣ” και “ΤΟΜΠΑΖΗΣ” στη σκληρή μάχη με τα Γερμανικά Υποβρύχια. Αλλά και στην απόβαση του Άντζιο αξιόλογη είναι η συμμετοχή των Ελληνικών Πολεμικών και Αρματαγωγών. Οι Κορβέτες “ΚΡΙΕΖΗΣ” με τον Πλωτάρχη Κιοσσέ και “ΤΟΜΠΑΖΗΣ” με τον Πλωτάρχη Παναγιωτόπουλο μετέχουν στην απόβαση της Νορμανδίας, ενώ η “ΠΙΝΔΟΣ” με τον Πλωτάρχη Φοίφα και η “ΚΡΗΤΗ” με τον Πλωτάρχη Ιάσ. Θεοφανίδη και τρία Αρματαγωγά (ΣΑΜΟΣ, ΛΗΜΝΟΣ, ΧΙΟΣ) στην απόβαση της Νοτίου Γαλλίας. Λαμπρή επιτυχία είναι και η βύθιση (9 Αυγούστου 1944) από τον “ΠΙΠΙΝΟ”, με τον Λούνδρα, του υπό Γερμανική σημαία Ιταλικού Αντιτορπιλικού “Calafatini” στο Καρλόβασι της Σάμου.

Έχει φθάσει πλέον η ποθητή μέρα. **17 Οκτωβρίου 1944.** Ο γυρισμός στην πατρίδα. Ο γλυκός νόστος. Η επιχείρηση με το συμβολικό όνομα “Μάννα”. Ο θρυλικός “ΑΒΕΡΩΦ” επικεφαλής του κυρίου μέρους του απόδημου Ελληνικού Στόλου με Κυβερνήτη τον πλοίαρχο Θεόδωρο Κουντουριώτη, γιο του ένδοξου ναυάρχου Παύλου Κουντουριώτη, έπειτα από τριάμισι χρόνια απουσία, αγκυροβολεί θριαμβευτικά στο Φαληρικό όρμο.

Όπως όμως όλες οι μεγάλες ιστορικές ενέργειες, είχε και ο δοξασμένος τούτος αγώνας του Ναυτικού μας, εκτός από τα φώτα, και τις σκιές του. Στις δεύτερες συγκαταλέγεται “το αντεθνικό κίνημα της Μέσης Ανατολής” -όπως το αναφέρει ο Ναύαρχος Φωκάς- τον Απρίλιο του 1944, το οποίο κατεστάλη από τα αγήματα εμβολής, δυστυχώς με θύματα.

Σεβαστοί Βετεράνοι,

Την ιστορία αυτή την ξέρετε, τη ζήσατε. Παρουσιάστηκε σήμερα σε αδρές γραμμές για να την ακούσουν οι Ναυτικοί Δόκιμοι στους οποίους παραδίνετε τη σκυτάλη.

Ένα Έθνος, ένας Λαός, από το “Εγώ” στο “Εμείς” -όπως έλεγε και ο Μακρυγιάννης- πολέμησε για την τιμή και την αξιοπρέπεια του, όπως έκανε πάντα.

Κακός βέβαια είναι ο πόλεμος. Αλλά υπάρχει κάτι πολύ χειρότερο απ’ αυτόν. Η λάσπη, η ατιμία που κηλιδώνει τις υπολήψεις και την τιμή των λαών όταν τον αποφεύγουν. Και εσείς τιμήσατε με τον υπέροχο αγώνα σας την πατρίδα. “Η μεγαλοσύνη στους λαούς δεν μετριέται με το στρέμμα, με της καρδιάς το πύρωμα μετριέται και με το αίμα”, γράφει ο Παλαμάς.

Οι γενιές φεύγουν, αλλά μένει η ιστορία τους για να θυμίζει την ντροπή σ’ αυτούς που γονάτισαν, σ’ αυτούς που κηλίδωσαν την τιμή τους. Μένουν οι μεταγενέστεροι που ζητούν ευθύνες, που χλευάζουν αυτούς που κίοτεψαν. “Χρωστάμε εις όσους ήρθαν, πέρασαν, θα ’ρθούνε, θα περάσουν, κριτές θα μας δικάσουν, οι αγέννητοι, οι νεκροί”, λέει και πάλι ο Παλαμάς.

Όλα είναι ζωντανά στη μνήμη μας. Ιδίως σήμερα. Δεν τα θυμόμαστε με κακία για τους τότε εχθρούς μας. Αλίμονο όμως αν τα ξεχνούσαμε. Είναι η ιστορία μας. Πολλοί θέλουν να την ξεχάσουμε. “Τα Έθνη που δεν έχουν μνήμη και δεν θυμούνται, πεθαίνουν”, λέει ένα ιστορικό αξίωμα.

Στην ιστορία αυτού του τόπου μακάρι ποτέ να μην επαναληφθεί το ίδιο. Ποτέ πια να σκιάσουν τον ήλιο οι καπνοί του πολέμου.

Η ιστορία τιμά τους σοφούς, αλλά θαυμάζει τους ήρωες. Η Ελλάδα έχει και σοφούς και ήρωες. Και εσείς είσαστε μέσα σ' αυτούς.

Καμία άλλη Ελληνική γενιά δεν γνώρισε τέτοιες δοκιμασίες, όπως η δική σας. Όποια περίοδο της ιστορίας κι αν αναπολήσουμε, δεν θα βρούμε, σε τόσο μικρό χρονικό διάστημα, τόσο συμπυκνωμένο πόνο. Αλλά και καμία άλλη δεν επέδειξε τόσο χαλύβδινη αντοχή. Όσο θα περνάει ο καιρός τόσο θα μεγαλώνουν στη συνείδηση των ανθρώπων οι ηθικές διαστάσεις της τραγικής αυτής γενιάς, της γενιάς του '40, της δικής σας γενιάς, που δεν δοκίμασε καμία άλλη χαρά από τη χαρά της προσφοράς και της θυσίας.

Τότε που ο θάνατος ήταν μια καθημερινή πράξη, με απόλυτο όπλο την ψυχή και το αίμα σας, δείξατε πόσο ταυτόσημος είναι ο Έλληνας με τον ήρωα.

Σήμερα αποτίουμε φόρο τιμής και ευγνωμοσύνης σε σας, τους μαχητές, που είσαστε μαζί μας, και τους συμπολεμιστές σας που, δυστυχώς, μας βλέπουν από ψηλά.

Η βασανισμένη πατρίδα μας σήμερα, περισσότερο από ποτέ, έχει ανάγκη από ανθρώπους "φάρους", εσάς, να δείχνουν το δρόμο του χρέους και της τιμής.

Κλείνουμε ευλαβικά το γόνυ, μπροστά σας!